

Försvarsutskottets betänkande 2021/22:FöU8

Försvarsmaktens personal

Sammanfattning

Utskottet föreslår ett tillkännagivande till regeringen med anledning av ett motionsyrkande om medinflytande för totalförsvarspliktiga. Utskottet anser att regeringen bör vidta de åtgärder som krävs att garantera Pliktrådets oberoende från Försvarsmakten. Utskottet föreslår att riksdagen avslår övriga motionsyrkanden bl.a. med hänvisning till pågående arbete och tidigare ställningstaganden. Motionsyrkandena handlar bl.a. om personalförsörjningen i totalförsvaret, jämställdhet, veteranfrågor och frivilligorganisationer.

I betänkandet finns 14 reservationer (M, SD, C, V, L) och ett särskilt yttrande (SD).

Behandlade förslag

Cirka 60 yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2021/22.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut.....	3
Redogörelse för ärendet	6
Ärendet och dess beredning.....	6
Bakgrund	6
Utskottets överväganden.....	8
Totalförsvarets personalförsörjning.....	8
Jämställdhet och medinflytande	16
Frivilligorganisationer	22
Veteranfrågor	24
Översyn av systemet med adjutanter	27
Motioner som bereds förenklat.....	28
Reservationer	29
1. Rekrytering och personalförsörjning i Försvarmakten, punkt 1 (M)...	29
2. Rekrytering och personalförsörjning i Försvarmakten, punkt 1 (SD).....	30
3. Rekrytering och personalförsörjning i Försvarmakten, punkt 1 (C)....	31
4. Översyn av tillgängligheten till värnpliktig personal, punkt 2 (M).....	31
5. Personalförsörjning vid stora kriser och civilt försvar, punkt 3 (C).....	32
6. En jämställd försvarsmakt, punkt 4 (M)	33
7. En jämställd försvarsmakt, punkt 4 (C)	34
8. Kartläggning av jämställdhet, punkt 5 (V)	35
9. Frivilligorganisationernas ställning, punkt 7 (SD).....	35
10. Bidrag till soldathemmen, punkt 8 (M, L)	36
11. Stöd och villkor för veteraner, punkt 9 (M).....	37
12. Stöd och villkor för veteraner, punkt 9 (C, L)	37
13. Ett fristående veterancentrum, punkt 10 (M, L)	38
14. Översyn av systemet med adjutanter, punkt 11 (V).....	39
Särskilt yttrande.....	40
Motioner som bereds förenklat, punkt 12 (SD)	40
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag	41
Motioner från allmänna motionstiden 2021/22	41

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Totalförsvarets personalförsörjning

1. Rekrytering och personalförsörjning i Försvarsmakten

Riksdagen avslår motionerna

2021/22:2531 av Roger Richthoff m.fl. (SD) yrkandena 10–13, 15 och 16,

2021/22:3233 av Daniel Bäckström m.fl. (C) yrkandena 22 och 23,

2021/22:3641 av Pål Jonson m.fl. (M) yrkandena 6, 9, 10 och 13,

2021/22:3908 av Mikael Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 15 och

2021/22:4039 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 9.

Reservation 1 (M)

Reservation 2 (SD)

Reservation 3 (C)

2. Översyn av tillgängligheten till värnpliktig personal

Riksdagen avslår motion

2021/22:3641 av Pål Jonson m.fl. (M) yrkande 7.

Reservation 4 (M)

3. Personalförsörjning vid stora kriser och civilt försvar

Riksdagen avslår motion

2021/22:3216 av Daniel Bäckström m.fl. (C) yrkande 19.

Reservation 5 (C)

Jämställdhet och medinflytande

4. En jämställd försvarsmakt

Riksdagen avslår motionerna

2021/22:3233 av Daniel Bäckström m.fl. (C) yrkandena 11–20,

2021/22:3641 av Pål Jonson m.fl. (M) yrkande 19 och

2021/22:3666 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkandena 119–128.

Reservation 6 (M)

Reservation 7 (C)

5. Kartläggning av jämställdhet

Riksdagen avslår motion

2021/22:449 av Hanna Gunnarsson m.fl. (V) yrkandena 20 och 21.

Reservation 8 (V)

6. Medinflytande för totalförsvarspliktiga

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om medinflytande för totalförsvarspliktiga och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2021/22:450 av Hanna Gunnarsson m.fl. (V).

*Frivilligorganisationer***7. Frivilligorganisationernas ställning**

Riksdagen avslår motionerna
2021/22:2531 av Roger Richthoff m.fl. (SD) yrkande 30 och
2021/22:3908 av Mikael Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 34.

Reservation 9 (SD)

8. Bidrag till soldathemmen

Riksdagen avslår motion
2021/22:3384 av Allan Widman m.fl. (L).

Reservation 10 (M, L)

*Veteranfrågor***9. Stöd och villkor för veteraner**

Riksdagen avslår motionerna
2021/22:3233 av Daniel Bäckström m.fl. (C) yrkande 21 och
2021/22:3641 av Pål Jonson m.fl. (M) yrkandena 16 och 18.

Reservation 11 (M)

Reservation 12 (C, L)

10. Ett fristående veterancentrum

Riksdagen avslår motionerna
2021/22:2981 av Christian Carlsson (KD) yrkande 1,
2021/22:3641 av Pål Jonson m.fl. (M) yrkande 17 och
2021/22:3908 av Mikael Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 36.

Reservation 13 (M, L)

*Adjutanter***11. Översyn av systemet med adjutanter**

Riksdagen avslår motion
2021/22:453 av Mia Sydow Mölleby m.fl. (V) yrkande 4.

Reservation 14 (V)

*Motioner som bereds förenklat***12. Motioner som bereds förenklat**

Riksdagen avslår motionerna
2021/22:289 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkandena 1–3,

2021/22:2531 av Roger Richthoff m.fl. (SD) yrkandena 14 och 29 samt
2021/22:3641 av Pål Jonson m.fl. (M) yrkandena 8, 11, 12 och 15.

Stockholm den 24 mars 2022

På försvarsutskottets vägnar

Pål Jonson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Pål Jonson (M), Niklas Karlsson (S), Jan R Andersson (M), Roger Richthoff (SD), Mattias Ottosson (S), Hanna Gunnarsson (V), Jörgen Berglund (M), Kalle Olsson (S), Heléne Björklund (S), Allan Widman (L), Per Söderlund (SD), Elisabeth Falkhaven (MP), Alexandra Anstrell (M), Lars Thomsson (C) och Sven-Olof Sällström (SD).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I betänkandet behandlar utskottet motionsyrkanden från allmänna motionstiden 2021/22. Motionerna innehåller förslag som bl.a. handlar om personalförsörjningen i totalförsvaret, jämställdhet, veteranfrågor och frivilligorganisationer. Av dessa motionsyrkanden behandlas nio i förenklad ordning i enlighet med de principer som utskottet redovisar i avsnittet Motioner som bereds förenklat.

Utskottet fick den 7 december 2021 information av Plikrådet om rådets verksamhet.

Den 15 februari 2022 informerade representanter från Försvarmakten om bl.a. Försvarmaktens arbete med frågor med koppling till myndighetens personalansvar.

Den 10 mars informerade Försvarmakten om säkerhetsläget och vidtagna åtgärder samt om de underlag som Försvarmakten hade lämnat som svar på regeringsuppdraget om åtgärder för att stärka den operativa förmågan ytterligare.

Den 15 mars informerade Försvarmakten om myndighetens budgetunderlag för 2023.

Den 24 mars informerade rikshemvärnschefen om hemvärnets verksamhet i det rådande säkerhetsläget.

Den 24 mars informerade ordföranden för de frivilliga försvarsorganisationerna om organisationernas verksamhet i det rådande säkerhetsläget.

Bakgrund

I december 2020 beslutade riksdagen om den försvarspolitiska inriktningen för perioden 2021–2025. Försvarsutskottet behandlade regeringens förslag inför perioden (prop. 2020/21:30) i betänkandet Totalförsvaret 2021–2025 (bet. 2020/21:FöU4). Med bifall till propositionen godkände riksdagen bl.a. inriktningen för Försvarmaktens krigsorganisation och att ett antal regementen skulle återinrättas (prop. 2020/21:30, bet. 2020/21:FöU4, rskr. 2020/21:136). Beslutet innebar att krigsorganisationen skulle växa och att Försvarmaktens grundorganisation skulle utökas. Utskottet bedömde liksom regeringen att detta medförde ett ökat personalbehov inom Försvarmakten.

Mot bakgrund av den säkerhetspolitiska utvecklingen i Sveriges närområde vid årets inledning beslutade regeringen i februari 2022 att sammankalla Försvarsberedningen för nya överläggningar. Den parlamentariskt sammansatta Försvarsberedningen svarar sedan 1990-talet för samråd mellan

regeringen och riksdagspartierna om den långsiktiga inriktningen av försvars- och säkerhetspolitiken. Försvarsberedningen ska följa den säkerhetspolitiska utvecklingen i omvärlden, och inför regeringens förslag till riksdagen i viktigare långsiktiga försvars- och säkerhetspolitiska frågor ska Försvarsberedningen redovisa sin syn på dessa.

Försvarsmakten redovisade den 8 mars (FM2021-19703:10) förslag på åtgärder för att stärka den operativa förmågan ytterligare. Åtgärderna innehåller bl.a. förslag om personella förstärkningar.

Den 10 mars aviserade regeringen att försvaret behöver förstärkas ytterligare och att anslagen till det militära försvaret ska uppgå till 2 procent av BNP.

Utskottets överväganden

Totalförsvarets personalförsörjning

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsförslag om personalförsörjningen inom totalförsvaret.

Jämför reservation 1 (M), 2 (SD), 3 (C), 4 (M) och 5 (C).

Motionerna

Ulf Kristersson m.fl. (M) anför i partimotion 2021/22:4039 yrkande 9 att det behövs kompetent och användbar personal i försvaret. Motionärerna beskriver att Försvarsmaktens förmåga att attrahera och behålla kompetent personal kommer att vara avgörande för myndighetens förmåga att växa i enlighet med försvarsbeslutet och framhåller att Försvarsmakten, för att kunna rekrytera, behöver ge de anställda goda villkor.

I kommittémotion 2021/22:3641 yrkande 6 anför Pål Jonson m.fl. (M) att systemet med GSS/K och GSS/T behöver utvecklas i samklang med ökade värnpliktsvolymerna. Motionärerna föreslår att Försvarsmakten ska se över incitamenten för GSS/K och GSS/T, exempelvis ekonomiska premier, utbildningsstöd för vidare studier eller annat som gör det lättare att rekrytera och inte minst behålla redan anställda GSS/K och GSS/T. I yrkande 7 anför motionärerna att den flerdimensionella hotbilden ställer högre krav på att de värnpliktiga delarna av försvaret ska kunna agera i ett gråzonsläge. Motionärerna föreslår att det görs en översyn av hur värnpliktig personal kan bli mer tillgänglig och användas utan att gå in i ett läge av höjd beredskap. Översynen bör också belysa möjligheten att använda värnpliktiga i insatser utomlands, vilket motionärerna menar är angeläget utifrån att försvarssamarbetet med Finland fördjupas allt mer och att svenska styrkor ska kunna bistå Finland i händelse av kris och krig. I yrkande 9 föreslår motionärerna en översyn av ersättningsnivåerna för officersaspiranter. De beskriver att officersaspiranterna i dag får lägre ersättning som aspiranter än de fick som totalförsvarspliktiga, eftersom nivån på dagersättningen för officersaspiranter regleras i officersförordningen medan ersättningsnivån för totalförsvarspliktiga regleras i förordningen om förmåner för totalförsvarspliktiga. I yrkande 10 föreslås att ett system för löneutfyllnad för reservofficerare utreds. Motionärerna beskriver att reservofficerare som är statligt anställda har en s.k. löneutfyllnad för att undvika problemet med förlorad inkomst när de tjänstgör i Försvarsmakten. Detta borde enligt motionärerna gälla oavsett var man är anställd, och alla arbetsgivare borde kompenseras för den extra utgiften. I yrkande 13 framhåller motionärerna att

personalbehovet inom hemvärnet är stort och föreslår fler åtgärder för att underlätta rekrytering till hemvärnet.

Roger Richthoff m.fl. (SD) beskriver i kommittémotion 2021/22:2531 att det finns problem med Försvarsmaktens personalförsörjning, vilket är oroande med tanke på att en välfungerande personalförsörjning är grunden för ett starkt försvar. I yrkande 10 föreslår motionärerna riktade satsningar på anställd personal i Försvarsmakten, exempelvis högre löner och förbättrade förmåner. I yrkande 11 föreslår motionärerna att Försvarsmakten ska lägga mer kraft på rekryteringskampanjer och totalförsvarsinformation till skolor och till allmänheten. De föreslår också att samtliga män och kvinnor ska kunna kallas till mönstring (yrkande 12). För att klara av den ökande mängden mönstrande föreslår de dessutom att ytterligare rekryteringskontor ska etableras (yrkande 13). Motionärerna beskriver också vilken inriktning officersutbildningarna bör ha (yrkande 15). Vidare föreslår de att en ny militärhögskola ska etableras (yrkande 16).

Daniel Bäckström m.fl. (C) anför i kommittémotion 2021/22:3233 att personalförsörjningen inom Försvarsmakten är en av de största utmaningarna framöver. Motionärerna anser att det behövs både kortsiktiga och långsiktiga åtgärder för att säkra personalförsörjningen inom Försvarsmakten (yrkande 22). Som en åtgärd i närtid föreslår de att det ska göras möjligt att anställa soldater på längre tid än i dag (yrkande 23).

I kommittémotion 2021/22:3216 av Daniel Bäckström m.fl. (C) tar motionärerna upp vikten av att personalförsörjningens utformning i kris och krig tar hänsyn till en bredare hotbild, de hybrida hoten och allvarliga fredstida kriser. De föreslår att översynen av personalförsörjningen i det civila försvaret ska vara bred och omfatta också fredstida större kriser (yrkande 19).

Mikael Oscarsson m.fl. (KD) anför i kommittémotion 2021/22:3908 att den nya krigsorganisationen innebär ett utökat personalbehov och föreslår att Försvarsmaktens personalförsörjningssystem därför fortsatt ska bygga på en kombination av värnpliktiga och anställda soldater, vilket förser Försvarsmakten med både professionalitet i form av yrkessoldater och volym i form av värnpliktiga (yrkande 15).

Bakgrund

Tidigare behandling

När utskottet behandlade personalförsörjningsfrågor inom ramen för totalförsvarsbeslutet 2021–2025 (bet. 2020/21:FöU4) konstaterade utskottet att en utökning av krigsorganisationen i linje med beslutet medför ett utökat personalbehov. Utskottet välkomnade inriktningen att det totala antalet befattningar i krigsorganisationen kommer att uppgå till ca 90 000 när organisationen är personellt uppfylld och ansåg i likhet med regeringen att grundutbildningsvolymerna successivt bör öka för att uppgå till 8 000 värnpliktiga per år 2025. Utskottet avstyrkte två motionsyrkanden om att etablera ytterligare en militärhögskola med hänvisning till att man inte såg skäl

till att ompröva enskilda delar av Försvarsmaktens grundorganisation som riksdagen beslutat om och att försvarsbeslutets genomförande skulle utvärderas av Försvarsberedningen genom en kontrollstation 2023. Utskottet lade stor vikt vid att riksdagen får en resultatredovisning av organisationens utveckling när det gäller bl.a. personaluppfyllnad.

Eftersom försvaret befinner sig i en tillväxtfas har utskottet tidigare bedömt att det krävs kontinuerliga och uthålliga åtgärder för att säkerställa en fortsatt robusthet i personal- och kompetensförsörjningen. I betänkandet 2018/19:FöU8 anförde utskottet att Försvarsmakten bör fortsätta att verka för att bli en attraktiv arbetsgivare som kan rekrytera och behålla personal så att krigsförbanden kan bemannas och utvecklas i enlighet med riksdagens beslut. Utskottet uttalade då bl.a. att man såg med oro på Försvarsmaktens redovisning om att utflödet av yrkesofficerare var större än inflödet. Utskottet förutsatte att Försvarsmakten skulle fortsätta att utveckla villkor, anställningsformer och andra incitament på ett sådant sätt att det bidrar till myndighetens attraktionskraft som arbetsgivare. Utskottet uttalade också att det är viktigt att värna om principen att det är arbetsmarknadens parter som i stora delar ska ges möjlighet att sköta spelreglerna på arbetsmarknaden genom att teckna kollektivavtal, och ansåg att detta skulle vara en central utgångspunkt även i fortsättningen.

I betänkande 2020/21:FöU8 uttalade utskottet att reservofficerarna har en viktig roll i att producera fullt bemannade krigsförband, och ansåg att det är nödvändigt att regeringen vidtar konkreta åtgärder för att underlätta och stärka reservofficerares möjligheter till tjänstgöring så att de t.ex. får rätt till tjänstledighet för tjänstgöring i Försvarsmakten precis som tjänstekategorin GSS/T har. Utskottet föreslog att riksdagen skulle tillkänna för regeringen att reservofficerares möjligheter till tjänstgöring bör underlättas och stärkas.

I fråga om det civila försvarets personalförsörjning lade utskottet i betänkande 2020/21:FöU4 stor vikt vid att översynen görs utifrån ett helhetsperspektiv för att den på ett kostnadseffektivt sätt ska kunna bidra till bästa möjliga försvarsförmåga utifrån ett totalförsvarsperspektiv. Översynen borde enligt utskottets mening omfatta en bredare hotbild, hybridhot och fredstida kriser, och även belysa frågan om hur detta personalbehov kan tillgodoses. På utskottets förslag beslutade riksdagen att tillkänna för regeringen att den bör utreda den moderna civilplikens utformning.

Lagen (2012:332) om vissa försvarsmaktsanställningar trädde i kraft den 1 juli 2012. I utskottets behandling av lagen i betänkande 2011/12:FöU5 uttalade utskottet att lagen var ett led i genomförandet av det nya personalsystem som hade initierats i det försvarspolitiska inriktningsbeslutet våren 2009 (prop. 2008/09:140, bet. 2008/09:FöU10, rskr. 2008/09:292) och som innebar att insatsorganisationen skulle bestå av stående förband, kontraktsförband, ett kvalificerat hemvärn med nationella skyddsstyrkor och ett personalsystem som byggde på frivillighet och på att värnpliktssystemet gjordes vilande. Utskottet tillstyrkte lagen och anförde att man noga kommer att fortsätta att följa genomförandet av personalsystemet och de utmaningar som återfinns

inom olika områden i detta. Utskottet underströk särskilt betydelsen av de sociala villkor som kommer att gälla för soldaterna, t.ex. löner, försäkringar och premier som viktiga frågor för parterna att följa.

Pågående arbete

Enligt försvarsbeslutet för perioden 2021–2025 från december 2020 ska krigsorganisationen utökas, vilket medför ett utökat personalbehov. Totalförsvarspropositionens inriktning var att det totala antalet befattningar i krigsorganisationen kommer att uppgå till ca 90 000 när organisationen är personellt uppfylld och att grundutbildningsvolymerna ska öka successivt för att uppgå till 8 000 värnpliktiga per år 2025 (prop. 2020/21:30). Regeringen har därefter i budgetpropositionen för 2022 bedömt att det totala antalet befattningar i den nya krigsorganisationen kommer att uppgå till 100 000 när organisationen är personellt och materiellt uppfylld.

I totalförsvarspropositionen bedömde regeringen att försörjningen av yrkes- och reservofficerare är en viktig fråga. Höga pensionsavgångar och få nya officerare har lett till en obalans i försörjningen som kan förväntas bestå under hela 2020-talet eftersom ledtiderna för utbildning och träning av officerare är långa. Regeringen konstaterade att Försvarsmakten har mandat att utforma yrkes- och reservofficersförsörjningen för att bemöta denna obalans. Försvarsmakten hade för detta ändamål redan vidtagit flera åtgärder, bl.a. skapat fler vägar in i yrket genom den särskilda officersutbildningen SOFU och vidtagit åtgärder för att återanställa förtidsavgångna yrkesofficerare. Eftersom krigsorganisationen förändrats betydligt sedan den nuvarande officersutbildningen inrättades 2007 avsåg regeringen också att se över officersutbildningen och säkerställa att den är ändamålsenlig. I regleringsbrevet för 2022 har regeringen gett Försvarsmakten i uppdrag att i samverkan med Försvarshögskolan redovisa vidtagna och planerade åtgärder för utvecklingen av officersutbildningen och dess innehåll med anledning av ominriktningen till nationellt försvar, försvar mot väpnat angrepp som huvuduppgift och den utökade krigsförbandsproduktionen.

I sin uppföljning av hur personalförsörjningen hade utvecklats under resultatredovisningsåret 2020 bedömde regeringen i budgetpropositionen för 2022 att utvecklingen av personalförsörjningen i det militära försvaret fortsätter att gå åt rätt håll. Regeringen anförde att bemanningsläget vid utgången av 2020 i stort sett var gott inom de flesta personalkategorier. Det fanns utmaningar inom officersförsörjningen och vissa nyckelkompetenser som Försvarsmakten arbetade för att åtgärda.

Av Försvarsmaktens årsredovisning för 2021 framgår att ca 5 900 värnpliktiga påbörjade grundutbildning under 2021 och att målsättningen om 5 000 därmed överträffades. Drygt 4 500 värnpliktiga slutförde grundutbildningen och kunde tillföras krigsorganisationen. Antalet officerare har minskat som förväntat främst på grund av pensionsavgångar. Samtidigt har

trenden fortsatt med ökande elevvolymerna vid yrkes- och reservofficersutbildningarna och antalet elever som påbörjade officersprogrammet 2021 var det högsta sedan programmet startade 2007, vilket bedöms som positivt för försörjningen av militär personal. Antalet yrkesofficerare ökade också 2021, vilket bl.a. beror på stort inflöde från de grundläggande officersutbildningarna, återanställningar och att få yrkesofficerare väljer att lämna Försvarsmakten. Försvarsmakten redovisar att antalet kontinuerligt tjänstgörande gruppbefäl, soldater och sjömän (GSS/K) vid årets slut uppgick till ca 5 100, vilket är 1 800 färre än den planerade personalvolymen. Myndigheten bedömer dock att en volymökning är möjlig under kommande år till följd av successivt växande grundutbildningsomgångar. Försvarsmakten bedömer att andelen avgångar i personalkategorin GSS/K är låg, och anger att GSS/K är en särskilt viktig rekryteringsbas såväl för tillväxt som för förmågan att behålla personal. Vid utskottets sammanträde den 15 mars informerade företrädare för Försvarsmakten om att myndigheten för närvarande tittar på om anställningstiden för gruppbefäl, soldater och sjömän kan behöva ökas framöver.

Försvarsmakten redovisar att man har anställt skolinformatörer i syfte att öka kunskapen om och intresset för att genomföra grundutbildning med värnplikt. Under 2021 genomförde skolinformatörerna ca 46 000 elevkontakter, de flesta vid högstadieskolor. I mönstringsunderlaget, som är den enkät som samtliga 18-åriga ungdomar ska fylla i, angav fler ungdomar än föregående år att de var intresserade av att genomföra grundutbildning med värnplikt.

I budgetunderlaget för 2023 bedömer Försvarsmakten att den beslutade organisationen kommer att vara uppfylld 2030, dvs. det totala behovet av samtliga personalkategorier bedöms kunna tillgodoses. Det finns utmaningar inom vissa militära kompetensområden och myndigheten anger att man arbetar på att åtgärda dem, bl.a. genom särskilda satsningar på nyckelkompetenser.

I Försvarsmaktens regleringsbrev för 2022 har regeringen gett Försvarsmakten i uppdrag att redovisa en planering för utvecklingen av myndighetens personella sammansättning i krigs- och grundorganisationen fram till 2032 samt uppfyllnadsgrad av krigsplacerad personal i krigsförbanden och i reserver. Myndigheten ska också redovisa behovet av särskilda kompetenser i krigs- och grundorganisationen och hur detta säkerställs. I regleringsbrevet för 2021 hade myndigheten i uppdrag att redovisa sin planering för att successivt utöka grundutbildningsvolymerna till att senast 2025 uppgå till 8 000 totalförsvarspliktiga per år.

I fråga om kapaciteten att mönstra och ta ut individer till värnplikt bedömde regeringen i totalförsvarspropositionen att denna kapacitet behövde ökas och att ytterligare ett prövningskontor behövde etableras. Totalförsvarets plikt- och prövningsverk förbereder för närvarande etableringen av ett nytt prövningskontor i Göteborg som är avsett att öppna hösten 2022.

I totalförsvarspropositionen bedömde regeringen också att det var angeläget med en översyn av personalförsörjningen i det civila försvaret. Regeringen anförde att det bör övervägas om en sådan översyn också bör omfatta en bredare hotbild, de hybrida hoten och allvarliga fredstida kriser. I budgetpropositionen för 2022 skriver regeringen att resultatet av det uppdrag som Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) har på området, och som ska redovisas i april 2022, kommer att ligga till grund för regeringens fortsatta överväganden.

När det gäller ersättningsnivåer till officersaspiranter framgår det av uppgift från Försvarsdepartementet att frågan för närvarande bereds inom Regeringskansliet.

Mot bakgrund av den säkerhetspolitiska utvecklingen har Försvarsmakten getts i uppdrag att redovisa åtgärder för att stärka den operativa förmågan ytterligare. I underlaget som Försvarsmakten redovisade den 8 mars (FM2021-19703:10) identifierar myndigheten personalområdet som en funktion där stor effekt kan uppnås med relativt små medel. Myndigheten förordar i underlaget en förstärkning som omfattar ca 2 000 anställda i olika personalkategorier. De huvudsakliga personalkategorierna är kontinuerligt och tidvis tjänstgörande soldater och sjömän samt civila specialistkompetenser, vilket även skulle frigöra militära kompetenser för militära uppgifter. Detta skulle också skapa förutsättning för ytterligare tillväxt enligt Försvarsmakten.

Bestämmelser om vissa försvarsmaktsanställningar och viss användning av Försvarsmaktens personal

Särskilda bestämmelser om arbetstagare som är anställda i Försvarsmakten som gruppbefäl, soldater och sjömän finns i lagen (2012:332) om vissa försvarsmaktsanställningar. Enligt 7 § ska dessa personalkategorier i Försvarsmakten vara tidsbegränsat anställda. I 9 § anges att ett anställningsavtal ska omfatta minst 6 år och högst 8 år. Den totala anställningstiden får uppgå till högst 16 år, varav högst 12 år som kontinuerligt tjänstgörande.

Bestämmelser om Försvarsmaktens personal vid myndighetens medverkan vid bl.a. svåra påfrestningar på samhället i fred finns i förordningen (2002:375) om Försvarsmaktens stöd till civil verksamhet. I 8 § anges att när Försvarsmakten lämnar stöd till civil verksamhet får endast sådan personal inom Försvarsmakten som har lämplig utbildning för uppgiften medverka. I 9 § anges att den som fullgör grundutbildning eller repetitionsutbildning med totalförsvarsplikt är skyldig att delta i verksamhet enligt förordningen endast om förutsättningarna i 5 kap. 3 § lagen (1994:1809) om totalförsvarsplikt är uppfyllda.

I 5 kap. 3 § lagen om totalförsvarsplikt anges att grundutbildningen ska ge de kunskaper och färdigheter som krigsuppgiften kräver. Repetitionsutbildningen ska vidmakthålla och utveckla skickligheten för krigsuppgiften. Utbildning inom ramen för internationellt militärt samarbete kan ingå i grundutbildning och repetitionsutbildning under förutsättning att den ger eller

vidmakthåller och utvecklar sådana kunskaper och färdigheter som krigsuppgiften kräver. I grundutbildningen och repetitionsutbildningen ingår även uppgifter som syftar till att upprätthålla Sveriges försvarsberedskap. Enligt bestämmelserna om krigstjänstgöring och beredskapstjänstgöring i 4 kap. lagen om totalförsvarsplikt är totalförsvarspliktiga som har krigsplacerats skyldiga att fullgöra krigstjänstgöring under höjd beredskap (4 kap. 7 §). Regeringen får också, om det i annat fall behövs för Sveriges försvarsberedskap, föreskriva att totalförsvarspliktiga som har krigsplacerats ska fullgöra beredskapstjänstgöring (4 kap. 8 §).

I Värnkraft (Ds. 2019:8) konstaterade Försvarsberedningen att det finns förutsättningar att nyttja krigsorganisationen, inklusive mobiliseringsförbanden, redan i fredstid om det behövs för Sveriges försvarsberedskap, bl.a. genom att regeringen får föreskriva att totalförsvarspliktiga som har krigsplacerats ska fullgöra beredskapstjänstgöring. Försvarsberedningen konstaterade vidare att värnpliktiga under grund- och repetitionsutbildning kan användas för beredskap och operationer i syfte att skapa tillgängliga förband i fredstid. Med ökade grundutbildningsvolymerna och förlängd grundutbildningstid ansåg Försvarsberedningen att denna möjlighet bör användas.

När det gäller operativt militärt stöd mellan Sverige och Finland beskrev regeringen i proposition 2019/20:110 att en väpnad styrka typiskt sett består av personal och utrustning från myndigheten Försvarsmakten. Begreppet innebär inte någon begränsning till någon särskild personalkategori inom Försvarsmakten och omfattar enligt regeringen t.ex. såväl anställd personal som värnpliktiga som i övrigt uppfyller kriterierna för att utgöra en väpnad styrka. Huruvida det i det enskilda fallet rör sig om en väpnad styrka i regeringsformens, och därmed i den föreslagna lagens, mening är regeringens sak att avgöra i det enskilda fallet.

Utskottets ställningstagande

Det försämrade säkerhetsläget efter den ryska invasionen av Ukraina har ökat behovet av att stärka den svenska försvarsförmågan. Försvaret behöver växa ytterligare. Tillgång till personal är en av de största utmaningarna för Försvarsmaktens tillväxt, och åtgärder för att underlätta rekrytering och bemanning av organisationen är därför av stor vikt.

Utskottet konstaterar att Försvarsmakten bedriver ett omfattande arbete för att organisationen ska växa i enlighet med försvarsbeslutet från 2020 och att regeringen och myndigheten har bedömt att utvecklingen går åt rätt håll, vilket är positivt. Samtidigt finns det obalanser sedan tidigare, exempelvis inom officersförsörjningen, som behöver åtgärdas på samma gång som tillväxten nu behöver öka i takt och omfattning. Med tanke på den omfattande uppgiften och utmaningen i detta anser utskottet att det är utomordentligt viktigt att Försvarsmakten fortsätter arbetet med att utveckla villkor, anställningsformer och andra incitament. I linje med detta är det också välkommet att regeringen

ser över ersättningsnivåerna till officersaspiranterna, som bör ha en skälig ersättning.

Utskottet har tidigare framhållit att det i första hand är Försvarsmakten som inom ramen för den delegerade statliga arbetsgivarpolitiken ska utforma rekryteringen för att nå ut till så många som möjligt för att i förlängningen lägga grunden för att rekrytera och behålla personal. Utskottet vidhåller den uppfattningen och utgår från att Försvarsmakten kontinuerligt överväger vilka åtgärder som är ändamålsenliga för att bemanna organisationen i linje med de beslut som fattas av riksdagen och regeringen. Vidare anser utskottet, i likhet med tidigare ställningstaganden, att Försvarsmaktens grundorganisation utgör en helhet och ser inte att det nu finns skäl att ompröva delar av organisationen. Utskottet noterar att regeringen har bedömt att officersutbildningen bör ses över och att uppdrag i fråga om detta har getts till Försvarsmakten och Försvarshögskolan.

Mot bakgrund av det som anförts ovan ser utskottet inte anledning att i nuläget tillstyrka motionsyrkanden om rekrytering och personalförsörjning i Försvarsmakten. Utskottet avstyrker därför motionerna 2021/22:4039 (M) yrkande 9, 2021/22:3641 (M) yrkandena 6, 9, 10 och 13, 2021/22:2531 (SD) yrkandena 10–13, 15 och 16, 2021/22:3233 (C) yrkandena 22 och 23 och 2021/22:3908 (KD) yrkande 15.

När det gäller tillgängligheten till värnpliktig personal konstaterar utskottet att förutsättningar finns för att använda värnpliktiga för beredskap och operationer i syfte att skapa tillgängliga förband i fredstid. Utskottet ser i nuläget inte skäl att vidta fler åtgärder och avstyrker därför motion 2021/22:3641 (M) yrkande 7.

I fråga om personalförsörjning vid stora kriser och civilt försvar anser utskottet i likhet med motionärerna att en översyn bör omfatta en bredare hotbild, hybridhot och fredstida kriser, vilket utskottet också uttalade i betänkande 2020/21:FöU4. Utskottet noterar att regeringen har gett MSB ett uppdrag som ska redovisas i april och som ska ligga till grund för regeringens fortsatta överväganden. Eftersom utskottet inte ser anledning att föregripa översynen avstyrks i motion 2021/22:3216 (C) yrkande 19.

Jämställdhet och medinflytande

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om medinflytande för totalförsvarspliktiga och tillkännager det för regeringen. Riksdagen avslår övriga motionsförslag.

Jämför reservation 6 (M), 7 (C) och 8 (V).

Motionerna

Pål Jonson m.fl. (M) betonar i kommittémotion 2021/22:3641 yrkande 19 vikten av ett proaktivt jämställdhetsarbete och god organisationskultur inom Försvarsmakten.

Hanna Gunnarsson m.fl. (V) föreslår i kommittémotion 2021/22:449 att Försvarsmakten ska ges i uppdrag att återkomma med en plan för hur en jämn könsfördelning ska uppnås inom organisationens olika nivåer till senast 2040 (yrkande 20). Motionärerna föreslår också att Försvarsmakten ska ges i uppdrag att genomföra en årlig jämställdhetskartläggning (yrkande 21).

I partimotion 2021/22:3666 av Annie Lööf m.fl. (C) anför motionärerna i yrkande 119 att en jämställd försvarsmakt är ett försvar för alla som bor i Sverige. Motionärerna föreslår också

- att det långsiktiga målet för andelen värnpliktiga 2030 ska vara 40 procent kvinnor (yrkande 120)
- att förbanden ska ges större möjligheter att till Plikt- och prövningsverket önska jämställda grupper och underrepresenterat kön på vissa befattningar som ett sätt att få optimalt fungerande grupper utifrån förbandens egna behov (yrkande 121)
- att förbanden ska ha en medinflytandeofficer som blir en länk mellan värnpliktiga och förbandschefen (yrkande 122)
- att alla förband och garnisoner ska inrätta en oberoende visselblåsarfunktion med ett oberoende utredningsstöd som ska användas när det kommer in anmälningar om ovälkommet beteende (yrkande 123)
- att obligatoriska och standardiserade utbildningar om jämställdhet, värdegrund och medinflytande återkommande ska genomföras vid förbanden, för personal och värnpliktiga (yrkande 124)
- att utbildning i jämställdhet, värdegrund och medinflytande ges återkommande under en värnpliktsperiod (yrkande 125)
- att försvarsmaktsledningen regelbundet följer upp och utvärderar förbanden när det gäller deras jämställdhets- och likabehandlingsarbete (yrkande 126)
- att Försvarsmakten utvecklar vad som är meriterande i karriärvägen inom myndigheten. Exempelvis bör den som haft en organisation för likabehandling och jämställdhet och som har lyft, tagit tag i och kommit

till rätta med problem vid förbanden gynnas för det vid kommande anställningar (yrkande 127)

- att soldater som är kvinnor ska kunna genomföra övningar och strid med utrustning och skydd som inte hämmar deras rörelser och begränsar deras eller gruppens förmåga till strid (yrkande 128).

Samma motionsyrkanden som i partimotion 2021/22:3666 återkommer i kommittémotion 2021/22:3233 av Daniel Bäckström m.fl. (C) yrkandena 11–20.

I kommittémotion 2021/22:450 av Hanna Gunnarsson m.fl. (V) föreslår motionärerna att regeringen ska ändra förordningen om medinflytande för totalförsvarspiktiga i syfte att garantera Pliktrådets oberoende från Försvarsmakten. Plikttjänstgöring är en speciell typ av tjänstgöring. Det faktum att människor kan tvingas in i verksamheten kräver ett särskilt ansvar för att skapa goda förhållanden för demokratiskt inflytande och möjligheter till reell påverkan. Motionärerna beskriver att Pliktrådet i dag saknar möjlighet att arbeta självständigt och inte har haft nödvändiga kansliresurser till sitt förfogande. I dag är Pliktrådet en del av Försvarsmakten. Ett sådant beroendeförhållande hindrar rådet från att bedriva en självständig verksamhet enligt motionärerna. Pliktrådets oberoende från Försvarsmakten handlar ytterst om legitimiteten i ett system byggt på plikt, där folkförankringen ska garanteras och vårdas på alla nivåer.

Bakgrund och tidigare beredning

I betänkande 2021/21:FöU4 delade utskottet regeringens uppfattning om vikten av ett systematiskt utvecklingsarbete för att Försvarsmakten ska vara en jämställd och jämlik organisation. Utskottet noterade att myndigheten fortsatte att vidta åtgärder för att öka andelen kvinnor och att regeringen hade gett flera av myndigheterna på försvarsområdet uppgifter för att bidra till att öka jämställdheten. Utskottet uttryckte vidare att motverkandet och hanteringen av sexuella trakasserier och kränkningar var en central fråga, och noterade att Försvarsmakten hade fortsatt att utveckla arbetet med att omhänderta kränkande särbehandling, trakasserier och sexuella trakasserier och att myndigheten som led i detta bl.a. har inrättat ett centralt verksamhetsstöd och tillsatt flera befattningar. Utskottet avsåg att fortsätta följa resultatet av regeringens och myndigheternas arbete men såg inte skäl att vidta några åtgärder, och avstyrkte därför olika motionsförslag om Försvarsmaktens jämställdhetsarbete.

I betänkande 2019/20:FöU8 anförde utskottet att Försvarsmakten har många utmaningar att hantera för att möta kraven på tillväxt, och utskottet välkomnade Försvarsmaktens målsättning att vidareutveckla åtgärder inom attraktion, rekrytering och förmåga att behålla kvinnor i personalstyrkan. Utskottet välkomnade att Försvarsmakten hade fastställt kvantitativa mål för fördelningen mellan kvinnor och män för 2017–2027 och att myndigheten redovisat avsikten att fortsätta att intensifiera de lokala åtgärderna för att öka

andelen kvinnor. Utskottet avsåg att fortsätta följa regeringens och myndigheternas arbete men såg inte skäl till att vidta några ytterligare åtgärder, varför motionsyrkanden om jämställdhetsarbetet avstyrktes. Detta anfördes också i betänkande 2018/19:FöU8, då utskottet avstyrkte motionsyrkanden om bl.a. en jämställdhetskartläggning av Försvarsmakten. Även i betänkande 2017/18:FöU8 uttalade utskottet att man avsåg att noga följa Försvarsmaktens arbete med att bl.a. hantera kränkningar och sexuella trakasserier, men utskottet var inte berett att vidta ytterligare åtgärder.

Under våren 2021 behandlade utskottet ett motionsyrkande om medinflytande för totalförsvarspliktiga i betänkande 2020/21:FöU8. Utskottet ansåg att pliktjänstgöringens speciella karaktär förpliktar och utgick från att regeringen vidtar nödvändiga åtgärder för att främja goda utbildningsförhållanden och säkerställa att Försvarsmakten i praktiken garanterar medinflytande för totalförsvarspliktiga på det sätt som förordningen föreskriver. Utskottet såg dock inte skäl att vidta ytterligare åtgärder i nuläget och avstyrkte därför motionsförslaget om medinflytande för totalförsvarspliktiga.

Enligt förordningen (2017:1249) om medinflytande för totalförsvarspliktiga utövar dessa medinflytande i syfte att utveckla verksamheten i enlighet med utbildningens mål och i syfte att i övrigt främja goda utbildningsförhållanden. Innan den som totalförsvarsplikten fullgörs hos fattar beslut i en fråga av vikt, ska de totalförsvarspliktiga som direkt berörs av beslutet ges tillfälle att lämna synpunkter.

Pågående arbete

Inriktning och uppdrag på jämställdhetsområdet

I totalförsvarspropositionen beskrev regeringen att ett fortsatt aktivt arbete bör bedrivas för att öka antalet kvinnor på alla nivåer i Försvarsmakten och att myndigheten ska bedriva ett systematiskt utvecklingsarbete för att vara en jämställd och jämlik organisation. Regeringen tog upp vikten av välavvägda befattningskrav och att Försvarsmakten bl.a. ställer krav på att den materiel och utrustning som anskaffas är ändamålsenligt utformad för hela rekryteringsbasen.

I budgetpropositionen för 2022 redogjorde regeringen för att andelen kvinnor hade ökat något i vissa personalkategorier men att andelen kvinnor i militära befattningar fortfarande är låg och att andelen kvinnor som gör värnplikt fortfarande inte når Försvarsmaktens målsättningar. Regeringen bedömde att det var viktigt att fortsätta det aktiva arbetet för att öka andelen kvinnor liksom det systematiska utvecklingsarbetet för att vara en jämställd och jämlik organisation, och avsåg att fortsätta följa Försvarsmaktens arbete.

I regleringsbrevet för 2022 gav regeringen ett fortsatt uppdrag till Försvarsmakten att redovisa resultaten av de åtgärder myndigheten vidtagit i fråga om jämställdhetsintegrering för att myndighetens verksamhet ska bidra till att uppnå målen för jämställdhetspolitiken. Motsvarande uppdrag har

funnits i myndighetens tidigare regleringsbrev. Myndigheten har vidare enligt förordningen (2007:1266) med instruktion för Försvarsmakten till uppgift att integrera ett jämställdhetsperspektiv i verksamheten och verka i enlighet med FN:s säkerhetsrådsresolutioner 1325 och 1820 om kvinnor, fred och säkerhet. Försvarsmakten ingår i regeringens utvecklingsprogram för jämställdhetsintegrering i myndigheter (JiM) som syftar till att stärka myndigheternas arbete med jämställdhetsintegrering för att uppnå de jämställdhetspolitiska målen.

I fråga om materiel har Försvarets materielverk enligt förordningen (2007:854) med instruktion för Försvarets materielverk i uppgift att när det är relevant i sin verksamhet säkerställa att de varor och tjänster som myndigheten upphandlar är ändamålsenligt utformade för kvinnor och män.

I förordningen (2010:1472) med instruktion för Totalförsvarets plikt- och provningsverk anges att urvalstesterna ska vara utformade så att de främjar en jämställd rekrytering.

Försvarsmaktens redovisning av jämställdhetsarbetet i årsredovisningen för 2021

I årsredovisningen anges att andelen kvinnor som påbörjade grundutbildning med värnplikt under 2021 uppgick till 21 procent, vilket är en ökning med 3 procent jämfört med 2020 och en ökning med 5 procent jämfört med 2019. Försvarsmaktens mål är att andelen kvinnor ska uppgå till 25 procent. Andelen kvinnor som påbörjade officersprogrammet och specialistofficersutbildningen uppgick till 29 procent respektive 15 procent, vilket även det är ökning jämfört med föregående år. För officersprogrammet innebär det att Försvarsmaktens mål uppnåddes. Att andelen kvinnor som genomför grundutbildning ökar har enligt Försvarsmakten påtaglig betydelse för att i förlängningen kunna påverka personalsammansättningen i militära personalkategorier.

Försvarsmakten redovisar att antalet kvinnor ökat i de militära personalkategorierna men att andelsförhållandet mellan kvinnor och män har en viss trögrörlighet, eftersom även antalet män fortsätter att öka. Inom militära personalkategorier ökade andelen kvinnor något i kategorierna kontinuerligt respektive tidvis tjänstgörande gruppbefäl, soldater och sjömän (GSS/K och GSS/T) samt kontinuerligt tjänstgörande officerare (OFF/K). Inom kategorin specialistofficerare (SO/K) låg andelen kvinnor i nivå med föregående år. Andelen kvinnor inom dessa tjänster uppgick 2021 till 15 procent inom GSS/K, 12 procent inom GSS/T, 8,3 procent inom OFF/K och 9 procent inom SO/K.

Försvarsmakten redovisar att ett långsiktigt arbete pågår för att öka andelen kvinnor på alla nivåer och att man bl.a. har arbetat med aktiviteter inom rekrytering och personalutveckling. Man bedömer också att arbetet med jämställdhetsintegrering har fortsatt utvecklas i positiv riktning och anger att ambitionsnivån höjdes under 2021 och fler chefer involverades i arbetet.

Myndigheten bedömer dock att det fortfarande finns utmaningar med att integrera ett jämställdhetsperspektiv i verksamhetens berednings- och beslutsprocesser och att arbete kvarstår på området.

Myndigheten anger att flera indikatorer pekar på att huvuddelen av de anställda uppfattar arbetsmiljön som god, t.ex. att sjuktalen generellt sett är låga, att huvuddelen av medarbetarna har högt förtroende för sin närmaste chef och att förbandsandan upplevs vara stark. Samtidigt är en erfarenhet från 2021 att Försvarsmakten behöver fortsätta utveckla sin förmåga att förebygga oönskade beteenden och bättre, med olika utbildningsinsatser, kunna möta olika chefsnivåers behov av kunskaper och förmågor. Arbetet för att förebygga och hantera ärenden av ovälkommet beteende har fortskridit och Försvarsmakten anger att framsteg har gjorts när det gäller ett mer systematiskt arbete och enhetlig hantering. Projektet Utredningsstöd ovälkommet beteende, som har gjorts till en permanent funktion vid myndigheten, har genomfört utbildningsinsatser och arbetat för att säkerställa tillräckliga utredningsresurser genom uppbyggnad av ett nätverk och utbildning i utredningsmetodik.

Försvarsmakten genomförde inte någon medarbetarundersökning under 2021, vilket innebär att siffror saknas på upplevelser av ovälkommet beteende jämfört med föregående år. Medarbetarundersökningen som gjordes 2020 visade att upplevelser av ovälkommet beteende då hade ökat något jämfört med 2019.

När det gäller materiel redovisar Försvarsmakten att myndigheten arbetar för att den materiel som anskaffas ska passa både män och kvinnor och att man fortsatt att arbeta enligt en s.k. HFI-process (Human Factors Integration) inom ramen för anskaffningsprocessen med Försvarets materielverk. Jämställdhetsperspektiv tillämpas under hela anskaffningsprocessen. Resultatet är bl.a. att det kommer att anskaffas uniformer i fler storlekar än tidigare. Utgångspunkten är att anskaffa en uniform för kvinnor respektive män i stället för som tidigare en unisexuniform, vilken i princip varit utformad för män i traditionella mansstorlekar.

I budgetunderlaget för 2023 redovisar Försvarsmakten att myndigheten har reviderat de interna måltalen för andelen kvinnor i militära personalkategorier för perioderna 2022–2025 respektive 2025–2028. Jämfört med de tidigare fastställda målen från 2016 har de nya målen justerats nedåt för alla kategorier utom OFF/K. Försvarsmakten anger att de nya måltalen är vad myndigheten bedömer vara realistiskt.

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser att det är angeläget att Försvarsmakten fortsätter att bedriva ett aktivt arbete för att bli en mer en jämställd organisation. I en tid när försvaret ska växa är det viktigt att nå hela rekryteringsbasen i befolkningen för att kunna anställa de mest lämpade och för att åstadkomma en tillräcklig och effektiv personalförsörjning. En jämställd organisation bidrar också till det militära försvarets legitimitet, trovärdighet och folkförankring. Trots att

utvecklingen går i positiv riktning, med en ökande andel kvinnor som genomför grundutbildning med värnplikt och med fler anställda kvinnor i vissa personalkategorier, är andelen kvinnor fortfarande låg på militära befattningar inom Försvarsmakten. Myndigheten har sänkt de kvantitativa målen för kommande år. Utskottet uppfattar att justeringen har gjorts utifrån vad myndigheten bedömer som realistiskt och utgår från att de lägre satta målen inte innebär att Försvarsmaktens arbete för att öka andelen och antalet kvinnor avstannar eller minskar i omfattning när försvaret har stora personalbehov.

Utskottet noterar att regeringen har gett myndigheterna fortsatta uppdrag på jämställdhetsområdet och att myndigheterna arbetar med att se till att personlig utrustning och materiel blir ändamålsenligt utformade och säkra för såväl kvinnor som män, vilket utskottet ser positivt på.

I likhet med tidigare anser utskottet att det är centralt att Försvarsmakten fortsätter att utveckla arbetet med att motverka och hantera trakasserier och kränkningar. Utskottet ser positivt på att Försvarsmakten vidtagit åtgärder och välkomnar myndighetens avsikt att fortsätta utveckla förmågan att förebygga oönskade beteenden och genom utbildningsinsatser möta behov av kunskaper och förmågor.

Utskottet lägger stor vikt vid att arbetet på jämställdhetsområdet fortsätter, inte minst mot bakgrund av att allt fler unga kvinnor och män med stöd av lagen om totalförsvarsplikt mönstras och skrivs in för militär grundutbildning. Mot bakgrund av det pågående arbetet ser utskottet inte skäl att i nuläget vidta några åtgärder inom området och avstyrker motionerna 2021/22:3641 (M) yrkande 19, 2021/22:3666 (C) yrkandena 119–128, 2021/22:3233 (C) yrkandena 11–20 och 2021/22:449 (V) yrkandena 20 och 21.

Ett framtida svenskt försvar ska bygga på en allmän och könsneutral värnplikt. En stark folklig förankring och en bred rekryteringsbas är en förutsättning för försvaret, och plikttjänstgöring är en mycket speciell typ av tjänstgöring. Utskottet framhåller att det faktum att människor kan tvingas in i verksamheten kräver ett särskilt ansvar för att skapa goda förhållanden för demokratiskt inflytande och möjligheter till reell påverkan. Pliktrådet saknar i dag möjlighet att arbeta självständigt och har inte haft nödvändiga kansliresurser till sitt förfogande. I dag är Pliktrådet en del av Försvarsmakten. Ett sådant beroendeförhållande hindrar rådet från att bedriva en självständig verksamhet. De praktiska fördelar det kan föra med sig att vara en del av en större organisation blir sekundära om inte möjligheten till ett faktiskt oberoende garanteras. Den nuvarande modellen kräver att Försvarsmakten håller största möjliga avstånd till Pliktrådets verksamhet, någonting som visat sig vara svårt i praktiken. Pliktrådets oberoende från Försvarsmakten handlar ytterst om legitimiteten i ett system byggt på plikt. Utskottet anser därför att regeringen bör vidta de åtgärder som krävs för att garantera Pliktrådets oberoende från Försvarsmakten. Detta bör riksdagen tillkänna för regeringen. Därmed tillstyrker utskottet motion 2021/22:450 (V).

Frivilligorganisationer

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsförslag om frivilligorganisationer.
Jämför reservation 9 (SD) och 10 (M, L).

Motionerna

Roger Richthoff m.fl. (SD) anför i kommittémotion 2021/22:2531 yrkande 30 att de frivilliga försvarsorganisationerna är viktiga för att kunna rekrytera personal till totalförsvaret, inte minst genom sin ungdomsverksamhet. Motionärerna föreslår att de frivilliga försvarsorganisationernas möjlighet att i större utsträckning bidra till det civila och militära försvaret ska utredas och att en översyn ska göras av det frivilliga försvarets finansieringsmodell. De anser också att ytterligare medel behöver tillföras verksamheten och att deltagandet i frivilligorganisationerna bör uppmuntras.

Allan Widman m.fl. (L) föreslår i kommittémotion 2021/22:3384 att regeringen snabbt ska agera för en ordning som möjliggör för Försvarsmakten att ge bidrag till Svenska Soldathemsförbundet för det stöd som organisationen ger till värnpliktiga. Motionärerna beskriver att Försvarsmakten i dag har möjlighet att avtala om bidrag för organisationens stöd till utlandsveteraner och deras anhöriga men att det inte finns någon motsvarande möjlighet när det gäller den verksamhet som soldathemmen bedriver till stöd för värnpliktiga och som med ökande värnpliktsvolymerna får en allt större omfattning.

Mikael Oscarsson m.fl. (KD) anför i kommittémotion 2021/22:3908 yrkande 34 att de frivilliga försvarsorganisationerna bör ges förutsättningar att utvecklas och stärkas i sitt arbete inom ramen för totalförsvaret.

Bakgrund

Bakgrund och tidigare beredning

I betänkande 2020/21:FöU4 uttryckte utskottet att de frivilliga försvarsorganisationerna bidrar med folkförankring, förstärkningsresurser och försvarsvilja i totalförsvaret. Utskottet välkomnade regeringens inriktning att deras möjligheter att bidra till totalförsvarets förmåga bör säkerställas långsiktigt, och man delade regeringens uppfattning att bidraget till organisationerna kommer att behöva öka ytterligare inte minst för att säkerställa en långsiktigt hållbar organisatorisk struktur för de frivilliga försvarsorganisationernas verksamhet. Även i betänkande 2021/22:FöU6 framhöll utskottet de frivilliga försvarsorganisationernas viktiga roll.

Enligt anslagsändamålet som riksdagen bestämt för anslaget 1:1 Förbandsverksamhet och beredskap får anslaget bl.a. användas för stöd till frivilliga försvarsorganisationer och för stöd till veteransoldat- och anhörigorganisationer.

Svenska Soldathemsförbundet är enligt organisationens stadgar en sammanslutning av lokala soldathemsföreningar eller stiftelser som på kristen grund bedriver soldathemsverksamhet, öppen för alla. Förbundet verkar för nordiskt samarbete och internationella kontakter. På sin webbplats beskriver organisationen att man erbjuder stöd till soldater, veteraner och deras anhöriga. Soldathemsförbundets familje- och veteranstöd är enligt organisationen ett centralt åtagande som äger rum genom avtal med Försvarsmakten.

Pågående arbete

Av totalförsvarspropositionen framgår att regeringen anser att de frivilliga försvarsorganisationernas möjligheter att bidra till totalförsvarets förmåga bör säkerställas långsiktigt och att planeringen för totalförsvaret och det civila försvaret bör innehålla ett utvecklat frivilligperspektiv. Regeringen anger också att man under den senaste försvarsbeslutsperioden successivt har ökat det bidrag som Försvarsmakten respektive MSB får nyttja för uppdragsersättning till de frivilliga försvarsorganisationerna, vilket har möjliggjort mer utbildning och utveckling för organisationerna. Med en utökad roll för de frivilliga försvarsorganisationerna i totalförsvaret anser regeringen att detta bidrag kommer att behöva öka ytterligare inte minst för att säkerställa en långsiktigt hållbar organisatorisk struktur för de frivilliga försvarsorganisationernas verksamhet.

I Försvarsmaktens regleringsbrev för 2022 har regeringen gett myndigheten i uppdrag att analysera och föreslå en utveckling av myndighetens finansiering av de frivilliga försvarsorganisationerna. Analysen ska, enligt uppdraget, syfta till att säkerställa de frivilliga försvarsorganisationernas möjlighet att verka långsiktigt genom tydliga planeringsförutsättningar.

Av anslagsvillkoren som regeringen bestämt i Försvarsmaktens regleringsbrev för 2022 anges bl.a. att högst 61 500 000 kronor får användas till organisationsstöd enligt 5 § förordningen (1994:524) om frivillig försvarsverksamhet. Högst 30 000 000 kronor får användas till statsbidrag till frivilliga veteransoldat- och anhörigorganisationer för verksamhet som stödjer Försvarsmaktens personal före, under och efter tjänstgöring i internationella militära insatser samt anhöriga till sådan personal. Vid utskottets sammanträde den 15 mars informerade Försvarsmakten om att det pågår ett arbete med att se över maxbeloppen som får betalas ut till organisationerna.

Av Försvarsmaktens årsredovisning för 2020 framgår att ca 7,5 miljoner kronor betalades ut som bidrag till Svenska Soldathemsförbundet 2020.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vidhåller, som det gjorde i betänkandena 2020/21:FöU4 och 2021/22:FöU6, att försvarsorganisationerna bidrar med folkförankring, förstärkningsresurser och försvarsvilja i totalförsvaret. Utskottet ser positivt på regeringens inriktning att organisationernas möjligheter att bidra till totalförsvarets förmåga bör säkerställas långsiktigt. Utskottet delar också

regeringens uppfattning att bidraget till organisationerna kommer att behöva öka ytterligare inte minst för att säkerställa en långsiktigt hållbar organisatorisk struktur för de frivilliga försvarsorganisationernas verksamhet. Utskottet ser i nuläget inte skäl att vidta fler åtgärder och avstyrker därmed motionerna 2021/22:2531 (SD) yrkande 30 och 2021/22:3908 (KD) yrkande 34.

Totalförsvarplikten behöver tillvaratas ytterligare och fler än i dag behöver genomföra grundutbildning med värnplikt. Utskottet anser att pliktjänstgöringens speciella karaktär förpliktigar och utgår från att regeringen vidtar nödvändiga åtgärder för att säkerställa att de totalförsvarspflichtiga erbjuds ett gott stöd. Utskottet ser inte skäl att nu föreslå ett tillkännagivande till regeringen i frågan och avstyrker därför motion 2021/22:3384 (L).

Veteranfrågor

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsförslag om veteranfrågor.

Jämför reservation 11 (M), 12 (C, L) och 13 (M, L).

Motionerna

Pål Jonson m.fl. (M) föreslår i kommittémotion 2021/22:3641 att veteranvården ska förbättras och byggas ut. Motionärerna bedömer att det saknas en sammanhängande vårdkedja och att en god och effektiv samordning mellan kommuner, regioner, myndigheter m.fl. behöver inrättas (yrkande 16). Motionärerna anser också att forskningen om veteranerna behöver vidareutvecklas och breddas och föreslår en fortsatt satsning på veteranrelaterad forskning (yrkande 18). I motionen föreslås även att ett fristående centrum för veteraner ska inrättas (yrkande 17).

I kommittémotion 2021/22:3233 yrkande 21 föreslår Daniel Bäckström m.fl. (C) att stödet till militära och civila veteraner ska utvecklas. Motionärerna anser att de soldater och officerare, men även civilanställda, som genomför utlandsmissioner ska mötas med stor respekt och att det är viktigt att det finns ett ordentligt omhändertagande efter en mission.

Mikael Oscarsson m.fl. (KD) föreslår i kommittémotion 2021/22:3908 att regeringen ska inrätta ett fristående svenskt veterancentrum. Det skulle vara ett sätt att utveckla den veteranadministration som inrättats av Försvarsmakten. Vid ett svenskt veterancentrum skulle svenska soldater kunna få kostnadsfri hjälp i form av stödsamtal. Vård med specialistkompetens skulle kunna ges efter avslutad militärtjänst och veterancentrumet skulle kunna bistå soldater vid karriärväxling och initiera forskning. Sveriges veterancentrum skulle även kunna bli en mötesplats för såväl soldater och anhöriga som frivilliga (yrkande 36).

Även i motion 2021/22:2981 av Christian Carlsson (KD) yrkande 1 föreslås att ett fristående svenskt veterancentrum ska inrättas.

Bakgrund

Tidigare beredning

Under våren 2021 behandlade utskottet motionsyrkanden liknande de som nu behandlas i sitt betänkande 2020/21:FöU8. Utskottet avstyrkte motionsyrkandena som bl.a. handlade om stöd och vård för veteraner, om veteranrelaterad forskning och om att inrätta ett veterancentrum. När det gäller veteraners behov av stöd anförde utskottet att den offentligt finansierade hälso- och sjukvården utgår från den prioriteringsplattform som riksdagen beslutat om. Utskottet såg inte skäl till att ompröva de principer som riksdagen hade fastställt i syfte att t.ex. krigsskadade skulle prioriteras före patienter med skador och sjukdomar av fredsmässig karaktär eller att skador som en person fått i internationell tjänst skulle prioriteras på ett annat sätt än motsvarande skador som något fått i nationell tjänst. Utskottet betonade också att varje anställningsmyndighet måste ha det fulla ansvaret för sina veteraner och deras anhöriga och bedömde att ett delat eller otydligt ansvar inte bör skapas. Utskottet tyckte att det var positivt att Försvarsmakten bedriver veteranrelaterad forskning och kunskapsinhämtning och lade stor vikt vid att de behov som veteraner och deras anhöriga har vilar på en väl underbyggd grund och kan mötas på bästa möjliga sätt. Riksdagens tidigare tillkännagivande om att inrätta ett centrum för veteranfrågor för att därigenom stärka och utveckla veteranfrågorna genom en plattform för rehabilitering, stödsamtal, karriärväxling och forskning om utlandsveteraners svårigheter hade utskottet tidigare bedömt som slutbehandlat, vilket utskottet vidhöll sin uppfattning om. Utskottet ansåg dock att det var angeläget att fortsätta följa hur veteranfrågorna utvecklas. Utskottet utgick fortfarande från att alla berörda arbetsgivare, såväl militära som civila, lägger samma vikt som utskottet vid att erbjuda ett stöd som svarar mot riskerna för personalen. Utskottet vill därför påminna om att det finns många samhällsviktiga yrkesfunktioner som riskerar liv och hälsa i såväl nationell som internationell tjänst och att arbetsgivaren måste ta det fulla ansvaret för sin personal oavsett var de verkar och i vilken funktion.

Motionsyrkanden om bl.a. vård och villkor för veteraner har också tidigare behandlats av utskottet i betänkningarna 2017/18:FöU8, 2018/19:FöU8 och 2019/20:FöU8.

Pågående arbete

Verksamheten för veteraner och anhöriga samordnas centralt av Försvarsmaktens veterancentrum, som inrättades den 1 juli 2017. Enligt lagen (2010:449) om Försvarsmaktens personal vid internationella militära insatser ska veteraner följas upp i fem år efter avslutad insats.

Regeringen har aviserat att man avser att ta fram en nationell veteranstrategi. Försvarsministern uppgav vid riksdagens frågestund den 16 september 2021 (prot. 2021/22:4) att strategin syftar till att bättre kunna ta till vara veteraners kompetens i samhället. Den ska behandla frågor som uppföljningen av veteraner, hälso- och sjukvård och psykisk hälsa, synen på anhörig- och medlemsorganisationer, erfarenheter av dagens veteranenhet med veterancentrum och veteransamordnare, villkor för veteraner, forskning, m.m. Veteranförbundet och landets veteranföreningar ska involveras i arbetet. Arbetet med att utforma strategin har påbörjats inom Regeringskansliet.

I Försvarsmaktens regleringsbrev för 2022 har regeringen gett myndigheten i uppdrag att i samverkan med veteran- och anhörigorganisationer, senast den 1 oktober 2022, lämna underlag till arbetet med veteranstrategin. Myndigheten ska redovisa implementeringen av beslutade och genomförda åtgärder inom ramen för sin veteranverksamhet och vad som kan och bör utvecklas, inklusive förslag på målformuleringar. Myndighetens förslag ska rymmas inom befintlig ekonomisk ram.

Regeringen redovisar på sin webbplats att sedan 2015 har ca 200 miljoner kronor avdelats för statsbidrag till frivilliga organisationer för verksamhet som stöder Försvarsmaktens personal före, under och efter tjänstgöring i internationella militära insatser, samt anhöriga till sådan personal.

Utskottets ställningstagande

I likhet med tidigare utgår utskottet från att alla berörda arbetsgivare, såväl civila som militära, lägger samma vikt som utskottet vid att erbjuda ett stöd som svarar mot riskerna för personalen. Många samhällsviktiga yrkesfunktioner riskerar liv och hälsa i såväl nationell som internationell verksamhet och arbetsgivaren måste ta det fulla ansvaret för sin personal oavsett var de verkar och i vilken funktion. Utskottet konstaterar att den offentligt finansierade hälso- och sjukvården utgår från den prioriteringsplattform som riksdagen beslutat om. Utskottet vidhåller sin tidigare uppfattning att det inte finns skäl att ompröva dessa principer i syfte att t.ex. krigsskadade skulle prioriteras före patienter med skador och sjukdomar av fredsmässig karaktär eller att skador som en person fått i internationell tjänst skulle prioriteras på ett annat sätt än motsvarande skador som någon fått i nationell tjänst. Utskottet vill betona att varje anställningsmyndighet måste ha det fulla ansvaret för sina veteraner och deras anhöriga och bedömer att ett delat eller otydligt ansvar inte bör skapas.

Utskottet ser vidare positivt på att Försvarsmakten bedriver veteranrelaterad forskning och kunskapsinhämtning och lägger stor vikt vid att de behov som veteraner och deras anhöriga har vilar på en väl underbyggd grund och kan mötas på bästa möjliga sätt.

Riksdagens tidigare tillkännagivande om att inrätta ett centrum för veteranfrågor för att därigenom stärka och utveckla veteranfrågorna genom en plattform för rehabilitering, stödsamtal, karriärväxling och forskning har

utskottet bedömt som slutbehandlat. Utskottet vidhåller den uppfattningen men anser att det är angeläget att fortsätta följa hur veteranfrågorna utvecklas. Utskottet välkomnar att regeringen ska ta fram en veteranstrategi som inkluderar områden som uppföljningen av veteraner, hälso- och sjukvård och psykisk hälsa, anhörig- och veteranorganisationer, erfarenheter av dagens veteranenhet med veterancentrum och veteransamordnare, villkor för veteraner samt forskning.

Mot bakgrund av det som anförts ovan avstyrker utskottet samtliga motionsyrkanden om veteranfrågor.

Översyn av systemet med adjutanter

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsförslaget om en översyn av systemet med adjutanter.

Jämför reservation 14 (V).

Motionen

Mia Sydow Mölleby m.fl. (V) anför i kommittémotion 2021/22:453 yrkande 4 att regeringen bör ta initiativ till en översyn av hela systemet med adjutanter som omfattar såväl finansiering som funktion.

Bakgrund och tidigare beredning

I förarbetena till den nu gällande regeringsformen (prop. 1973:90 s. 174) anges att statschefen inte ska ha några formella uppgifter i förhållande till Försvarsmakten. Försvarsmakten sorterar under regeringen, och statschefen är varken reellt eller formellt högsta befälhavare. Samtidigt fördes i förarbetena fram att statschefen borde tillförsäkras ställning som ”försvarets främsta företrädare”. Däremot bedömdes det inte vara nödvändigt med någon grundlagsbestämmelse om att statschefen är Försvarsmaktens främsta företrädare eftersom det följer av att han eller hon är rikets främsta representant. För att en statschef ska kunna fullgöra sina uppgifter som symbol också för rikets försvarskrafter bör statschefen enligt förarbetena tilldelas försvarets högsta militära grad av regeringen. Kungen har tolv adjutanter, som tjänstgör en månad i taget. Adjutanterna medverkar vid genomförandet av kungens program. Tolv adjutanter alternerar även i tjänsten hos kronprinsessan Victoria. Prins Carl Philip har två adjutanter. Adjutanterna ingår inte i kungens stab utan är anställda vid Försvarsmakten. Försvarsmakten bekostar således lönerna för adjutanterna, medan merkostnaderna (resor, mat och boende) bekostas av Kungliga Hovstaterna.

Frågan om adjutanternas finansiering och funktion har beretts tidigare och avstyrkts av utskottet i betänkandena 2015/16:FöU8, 2017/18:FöU6,

2018/19:FöU9 och 2020/21:FöU8, bl.a. med hänvisning till att utskottet inte har något att invända mot att Försvarsmakten stöder statschefen i uppgiften som symbol för landets försvarskrafter. Vidare utgick utskottet från att regeringen gör nödvändiga bedömningar för att anslaget 1:1 endast ska användas för att finansiera verksamhet som ryms inom ramen för det anslagsändamål som riksdagen beslutat om.

Utskottets ställningstagande

Utskottet gör inte någon annan bedömning än den som redovisats ovan. Eftersom utskottet står fast vid sitt ställningstagande avstyrker utskottet motionsyrkandet.

Motioner som bereds förenklat

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår samtliga motionsförslag som beretts i förenklad ordning.

Jämför det särskilda yttrandet (SD).

Utskottets ställningstagande

I denna del behandlas motionsförslag som utskottet avstyrker utan att bereda dem materiellt i betänkandet. Flertalet yrkanden rör samma eller i huvudsak samma frågor som utskottet har behandlat tidigare en eller flera gånger under valperioden. Riksdagen har i samtliga fall avslagit motionsyrkandena. Utskottet står fast vid sina senaste ställningstaganden och finner inte skäl att åter behandla motionsförslagen.

Reservationer

1. Rekrytering och personalförsörjning i Försvarsmakten, punkt 1 (M)

av Pål Jonson (M), Jan R Andersson (M), Jörgen Berglund (M) och Alexandra Anstrell (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2021/22:3641 av Pål Jonson m.fl. (M) yrkandena 6, 9, 10 och 13 samt

2021/22:4039 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 9 och

avslår motionerna

2021/22:2531 av Roger Richthoff m.fl. (SD) yrkandena 10–13, 15 och 16,

2021/22:3233 av Daniel Bäckström m.fl. (C) yrkandena 22 och 23 samt

2021/22:3908 av Mikael Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 15.

Ställningstagande

Försvarsmaktens förmåga att attrahera och behålla kompetent personal kommer att vara avgörande för myndighetens förmåga att växa. Här måste Försvarsmakten ge de anställda goda villkor för att kunna rekrytera officerare, soldater och sjömän på frivillig basis. Detsamma gäller dem som gör värnplikt.

Personalkategorierna GSS/K och GSS/T är på många sätt basen och lösningen för att få dugliga krigsförband i hela Sverige. För att ytterligare värna systemet med GSS/K och GSS/T anser vi att Försvarsmakten bör genomlysna och överväga relevanta incitament för GSS/K och GSS/T. Det kan exempelvis vara ekonomiska premier, utbildningsstöd för vidare studier eller annat som gör det lättare att rekrytera och inte minst behålla redan anställda GSS/K och GSS/T.

En principiell fråga som förtjänar att nämnas i detta sammanhang är nivån på dagersättningen för officersaspiranter. Nivån regleras i officersförordningen medan ersättningsnivån för totalförsvarspiktiga regleras i förordningen om förmåner för totalförsvarspiktiga. Att ersättningsnivåerna regleras i två skilda förordningar utan koppling till varandra har resulterat i att officersaspiranterna får lägre ersättning som aspiranter än de fick som totalförsvarspiktiga. I praktiken blir det en lönesänkning från en dag till en annan. Vi föreslår därför att det görs en översyn av ersättningsnivåerna för officersaspiranter.

Därutöver bör ett system för löneutfyllnad för reservofficerare vid tjänstgöring utredas. Många reservofficerare har högre lön i sitt civila jobb än när de tjänstgör i Försvarsmakten. Det betyder att de förlorar inkomst när de tjänstgör som reservofficer. Är man reservofficer och statligt anställd har man däremot s.k. löneutfyllnad för att utvika problemet med förlorad inkomst. Det är bra men borde gälla oavsett var man är anställd, och alla arbetsgivare borde kompenseras för den extra utgiften.

När det gäller hemvärdet är personalbehovet stort och det finns fortfarande för mycket vakanser. Vi ser därför behov av fler åtgärder för att underlätta rekrytering till hemvärdet.

2. Rekrytering och personalförsörjning i Försvarsmakten, punkt 1 (SD)

av Roger Richthoff (SD), Per Söderlund (SD) och Sven-Olof Sällström (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2021/22:2531 av Roger Richthoff m.fl. (SD) yrkandena 10–13, 15 och 16 samt avslår motionerna

2021/22:3233 av Daniel Bäckström m.fl. (C) yrkandena 22 och 23,

2021/22:3641 av Pål Jonson m.fl. (M) yrkandena 6, 9, 10 och 13,

2021/22:3908 av Mikael Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 15 och

2021/22:4039 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 9.

Ställningstagande

En välfungerande personalförsörjning är grunden för ett starkt försvar. Vi ser med stor oro på problemen med personalförsörjningen av försvaret och föreslår att det ska genomföras riktade satsningar på anställd personal, exempelvis högre löner och förbättrade förmåner. Vi anser också att Försvarsmakten ska lägga mer kraft på rekryteringskampanjer och totalförsvarsinformation till skolor och till allmänheten. Vidare bör samtliga män och kvinnor kunna kallas till mönstring. För att klara av den ökande mängden mönstrande föreslår vi också att ytterligare rekryteringskontor ska etableras.

Vi bedömer att utbildningskapaciteten på nuvarande två militärhögskolor inte är tillräcklig för att klara av utbildningen av det ökande antalet värnpliktiga. Därför föreslår vi att en tredje militärhögskola ska etableras. Vi

anser att den ska vara inriktad på att utbilda specialistofficerare och att den bör förläggas till Boden. Vidare bör officersutbildningen ses över och inriktas på att leverera ledare som kan leda väpnad strid enligt principen om kombinerade vapen.

3. Rekrytering och personalförsörjning i Försvarsmakten, punkt 1 (C)

av Lars Thomsson (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2021/22:3233 av Daniel Bäckström m.fl. (C) yrkandena 22 och 23 samt avslår motionerna

2021/22:2531 av Roger Richthoff m.fl. (SD) yrkandena 10–13, 15 och 16,

2021/22:3641 av Pål Jonson m.fl. (M) yrkandena 6, 9, 10 och 13,

2021/22:3908 av Mikael Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 15 och

2021/22:4039 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 9.

Ställningstagande

Personalförsörjningen inom Försvarsmakten är en av de största utmaningarna framöver. Ökade krav på beredskap, historiskt sett låga utbildningsnivåer, en åldrande officerskår och nu en växande organisation med många värnpliktiga, ligger bakom utmaningarna. Jag anser att vi behöver tänka i både ett kort och ett långt perspektiv för att hitta lösningar. Flexibilitet och en bred palett av lösningar kommer att behövas. En åtgärd som bör genomföras i närtid är att möjliggöra anställning av soldater på längre tid än i dag. Då kan all den erfarenhet som byggts upp under tolv år finnas kvar inom Försvarsmakten.

4. Översyn av tillgängligheten till värnpliktig personal, punkt 2 (M)

av Pål Jonson (M), Jan R Andersson (M), Jörgen Berglund (M) och Alexandra Anstrell (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2021/22:3641 av Pål Jonson m.fl. (M) yrkande 7.

Ställningstagande

Vi anser att det behövs en översyn av hur värnpliktig personal kan bli mer tillgänglig och ha en hög beredskap. Den flerdimensionella hotbilden ställer högre krav på att även de värnpliktiga delarna av försvaret ska kunna agera i ett gråzonsläge. Det bör därför göras en översyn av den värnpliktiga personalens tillgänglighet och möjligheterna att använda den utan att behöva gå in i ett läge av höjd beredskap. I denna översyn bör även frågan om möjligheten att använda värnpliktiga i insatser utomlands genomlysas. Detta är angeläget utifrån att försvarssamarbetet med Finland fördjupas allt mer och att svenska styrkor ska kunna bistå Finland i händelse av kris och krig. Flera svenska förband, särskilt inom armén, är sammansatta av flera personalkategorier där värnpliktiga utgör en del.

5. Personalförsörjning vid stora kriser och civilt försvar, punkt 3 (C)

av Lars Thomsson (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2021/22:3216 av Daniel Bäckström m.fl. (C) yrkande 19.

Ställningstagande

Hur personalförsörjningen i kris och krig ska utformas är en viktig fråga att säkerställa. I den översyn som har inletts är det viktigt att en bredare hotbild, de hybrida hoten och allvarliga fredstida kriser tas med. Det är först då som personalbehovet vid exempelvis nästa pandemi kan uppskattas eller man kan ta hänsyn till att använda en beredskapspolis också vid exempelvis terroristattacker, bevakning vid risk för terrordåd eller naturkatastrofer. En översyn av personalförsörjningen i det civila försvaret måste således vara bredare och omfatta också fredstida större kriser.

6. En jämställd försvarsmakt, punkt 4 (M)

av Pål Jonson (M), Jan R Andersson (M), Jörgen Berglund (M) och Alexandra Anstrell (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2021/22:3641 av Pål Jonson m.fl. (M) yrkande 19 och
avslår motionerna
2021/22:3233 av Daniel Bäckström m.fl. (C) yrkandena 11–20 och
2021/22:3666 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkandena 119–128.

Ställningstagande

Försvarsmakten måste arbeta proaktivt med frågor som gäller jämställdhet och inkludering. Försvaret är en angelägenhet för hela befolkningen och hela befolkningens kompetens måste kunna tillvaratas. Försvarsmakten behöver rekrytera de talanger som är bäst lämpade för uppgiften. Det är dock tydligt att det går långsamt att öka andelen kvinnor i försvaret och att kvinnor i det militära möter andra barriärer för sina karriärer än män. Grundläggande är tillgången till bra och ändamålsenlig materiel, exempelvis kläder och skor, som passar olikheter. Materielproblem får inte fortsätta att nedprioriteras och felaktigt avfärdas som gnäll eller utseendefrågor. Nödvändiga åtgärder måste vidtas snarast för att förhindra att anställda och värnpliktiga kvinnor utsätts för hälso- och säkerhetsrisker. Förekommande materielrelaterade hälso- och säkerhetsrisker för kvinnor bör analyseras av en objektiv utredning vilken ska återkomma med förslag på omedelbara åtgärder. För att nå ökad jämställdhet bör Försvarsmakten också se över osakliga fysiska krav på befattningar samt kartlägga och förtydliga karriärvägarna inom Försvarsmakten. Problematiken med kränkningar kan heller inte tolereras.

Vi vill också framhålla vikten av en god organisationskultur inom Försvarsmakten. Vi ska ha en försvarsmakt för alla, med ledare som skapar en sammanhållande organisation med kulturen som ett verktyg för att behålla duktiga medarbetare och nå sina målsättningar. Då kommer också organisationen att bli attraktiv som arbetsplats. Regeringen bör beakta detta i det fortsatta arbetet.

7. En jämställd försvarsmakt, punkt 4 (C)

av Lars Thomsson (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2021/22:3233 av Daniel Bäckström m.fl. (C) yrkandena 11–20 och

2021/22:3666 av Annie Löf m.fl. (C) yrkandena 119–128 och

avslår motion

2021/22:3641 av Pål Jonson m.fl. (M) yrkande 19.

Ställningstagande

För att ta itu med de utmaningar som finns på jämställdhetsområdet inom Försvarsmakten, för att minska risken för ovälkommet beteende och för att män och kvinnor ska kunna göra karriär på lika villkor föreslår jag

- att det långsiktiga målet för andelen värnpliktiga 2030 ska vara 40 procent kvinnor
- att förbanden ska ges större möjligheter att till Plikt- och prövningsverket önska jämställda grupper och underrepresenterat kön på vissa befattningar som ett sätt att få optimalt fungerande grupper utifrån förbandens egna behov
- att förbanden ska ha en medinflytandeofficer som blir en länk mellan värnpliktiga och förbandschefen
- att alla förband och garnisoner ska inrätta en oberoende visselblåsarfunktion med ett oberoende utredningsstöd som ska användas det kommer in anmälningar om ovälkommet beteende
- att obligatoriska och standardiserade utbildningar om jämställdhet, värdegrund och medinflytande återkommande ska genomföras vid förbanden, för personal och värnpliktiga
- att utbildning i jämställdhet, värdegrund och medinflytande ges återkommande under en värnpliktsperiod
- att försvarsmaktsledningen regelbundet följer upp och utvärderar förbanden efter deras jämställdhets- och likabehandlingsarbete
- att Försvarsmakten utvecklar vad som är meriterande i karriärvägen inom myndigheten. Exempelvis bör den som haft en organisation för likabehandling och jämställdhet och som har lyft, tagit tag i och kommit till rätta med problem vid förbanden gynnas för det vid kommande anställningar

- att soldater som är kvinnor ska kunna genomföra övningar och strid med utrustning och skydd som inte hämmar deras rörelser och begränsar deras eller gruppens förmåga till strid.

8. Kartläggning av jämställdhet, punkt 5 (V)

av Hanna Gunnarsson (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2021/22:449 av Hanna Gunnarsson m.fl. (V) yrkandena 20 och 21.

Ställningstagande

Jag vill se en försvarsmakt där kvinnor och män är jämlika och där kvinnor representeras i lika hög utsträckning som män, oavsett befattning. Andelen kvinnor i Försvarsmakten ökar inte i takt med förväntningar och måttal och jag vill därför att myndigheten ska ges i uppdrag att återkomma med en plan för hur man ska uppnå en jämn könsfördelning på organisationens olika nivåer till senast 2035. Jag föreslår också att Försvarsmakten ska få i uppdrag att genomföra en årlig jämställdhetskartläggning för att följa arbetet med hur jämställdheten utvecklas.

9. Frivilligorganisationernas ställning, punkt 7 (SD)

av Roger Richthoff (SD), Per Söderlund (SD) och Sven-Olof Sällström (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2021/22:2531 av Roger Richthoff m.fl. (SD) yrkande 30 och
avslår motion
2021/22:3908 av Mikael Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 34.

Ställningstagande

De frivilliga försvarsorganisationerna fyller en viktig funktion genom att komplettera Försvarsmakten och bidra till den folkliga förankringen. Rekryteringen av personal kommer att vara en nyckelfaktor för att det framtida totalförsvaret ska kunna personalförsörjas. I denna process har de frivilliga försvarsorganisationerna en särskilt viktig roll, inte minst genom sin ungdomsverksamhet. De frivilliga försvarsorganisationernas möjlighet att bidra till det civila och militära försvaret i större utsträckning än i dag behöver utredas, och en översyn av det frivilliga försvarets finansieringsmodell behöver genomföras. Vidare anser vi att ytterligare medel behöver tillföras verksamheten. Deltagandet i frivilligorganisationerna bör uppmuntras.

10. Bidrag till soldathemmen, punkt 8 (M, L)

av Pål Jonson (M), Jan R Andersson (M), Jörgen Berglund (M), Allan Widman (L) och Alexandra Anstrell (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2021/22:3384 av Allan Widman m.fl. (L).

Ställningstagande

Svenska Soldathemsförbundet är en ideell organisation som erbjuder stöd till soldater, veteraner och deras anhöriga. I dag driver Svenska Soldathemsförbundet totalt 19 olika soldathem runt om i landet. Verksamhetens betydelse för värnpliktiga, utlandsveteraner och deras anhöriga kan knappast överskattas. Med stöd i förordning har Försvarsmakten möjlighet att avtala om bidrag till Soldathemsförbundet mot att det utför stöd till utlandsveteraner och deras anhöriga. Någon motsvarande möjlighet finns dock inte när det gäller den verksamhet som soldathemmen bedriver till stöd för värnpliktiga, vilken med snabbt ökande värnpliktsvolym får en allt större omfattning. Vi föreslår att regeringen snabbt agerar för en ordning som medger Försvarsmakten att också avtala med Svenska Soldathemsförbundet om bidrag till det stöd som ges till värnpliktiga.

11. Stöd och villkor för veteraner, punkt 9 (M)

av Pål Jonson (M), Jan R Andersson (M), Jörgen Berglund (M) och Alexandra Anstrell (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2021/22:3641 av Pål Jonson m.fl. (M) yrkandena 16 och 18 samt avslår motion

2021/22:3233 av Daniel Bäckström m.fl. (C) yrkande 21.

Ställningstagande

Vi anser att veteranvården behöver förbättras och byggas ut och att det behövs ytterligare satsningar på veteranrelaterad forskning. De flesta militära veteraner som återvänder från internationella insatser gör det i gott skick, både fysiskt och psykiskt, med erfarenheter av kriser och psykiska påfrestningar som är till stort gagn för det svenska samhället. Dock återvänder ett antal med svåra trauman, posttraumatisk stress och fysiska skador till följd av sin tjänstgöring. Försvarsmakten har i dag ett särskilt uppföljningsansvar för militär personal. Myndigheten ska under obegränsad tid bistå den enskilde i hans eller hennes rehabilitering samt erbjuda funktioner dit veteraner och deras anhöriga kan vända sig för att få stöd, bl.a. Veteranmottagningen vid Uppsala universitetssjukhus. Den kompetens som finns där saknas dock i stora delar av den övriga vården i Sverige, liksom hos kommuner och Försäkringskassan. Vi bedömer att det inte finns en sammanhängande vårdkedja i dag och anser att en effektiv samordning mellan kommuner, regioner, myndigheter m.fl. därför behöver inrättas.

12. Stöd och villkor för veteraner, punkt 9 (C, L)

av Allan Widman (L) och Lars Thomsson (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2021/22:3233 av Daniel Bäckström m.fl. (C) yrkande 21 och avslår motion

2021/22:3641 av Pål Jonson m.fl. (M) yrkandena 16 och 18.

Ställningstagande

De soldater och officerare, men även civilanställda, som genomför utlandsmissioner ska mötas med stor respekt och det är viktigt att det finns ett ordentligt omhändertagande efter en mission. Både familj och nära anhöriga till den som är på utlandsmission tar ofta ett stort ansvar hemma och kanske känner oro under tiden missionen pågår. Stödet till såväl militära som civila veteraner och deras anhöriga bör därför utvecklas.

13. Ett fristående veterancentrum, punkt 10 (M, L)

av Pål Jonson (M), Jan R Andersson (M), Jörgen Berglund (M), Allan Widman (L) och Alexandra Anstrell (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2021/22:2981 av Christian Carlsson (KD) yrkande 1,

2021/22:3641 av Pål Jonson m.fl. (M) yrkande 17 och

2021/22:3908 av Mikael Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 36.

Ställningstagande

Vi anser att ett fristående svenskt veterancentrum bör inrättas. Vi menar att det vore ett bra sätt att utveckla den veteranadministration som inrättats av Försvarsmakten. Vid ett svenskt veterancentrum skulle svenska soldater kunna få kostnadsfri hjälp i form av stödsamtal. Vård med specialistkompetens skulle kunna ges efter avslutad militärtjänst och veterancentrumet skulle kunna bistå soldater vid karriärväxling. Sveriges veterancentrum skulle även kunna bli en mötesplats för såväl soldater och anhöriga som frivilliga.

Under ett fristående veterancentrums paraply skulle man utöver stödjärandeverksamhet kunna samla informations- och forskningsinsatser kring de utmaningar som veteraner ofta drabbas av såväl under insatser som vid hemkomsten. Det skulle vidare kunna medverka till en bättre samverkan mellan Försvarsmakten, myndigheterna och näringslivet för att ta vara på veteraners kompetenser.

14. Översyn av systemet med adjutanter, punkt 11 (V)

av Hanna Gunnarsson (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2021/22:453 av Mia Sydow Mölleby m.fl. (V) yrkande 4.

Ställningstagande

Jag anser att regeringen bör göra en översyn av hela systemet med adjutanter och att översynen bör omfatta såväl finansiering som adjutanternas funktion. I dag är det Försvarmakten som står för lön och ersättningar till adjutanterna. Jag anser inte att kostnaden för adjutanter som tjänstgör vid hovet ska bäras av försvaret eller någon annan statlig myndighet.

Särskilt yttrande

Motioner som bereds förenklat, punkt 12 (SD)

Roger Richthoff (SD), Per Söderlund (SD) och Sven-Olof Sällström (SD) anför:

Utskottet har efter förenklad motionsberedning avstyrkt vissa motionsförslag. När det gäller de förslag från kommittémotionerna 2021/22:2531 och 2021/22:289 som bereds förenklat vidhåller vi de synpunkter som förts fram i motionen. Vi avstår dock från att ge uttryck för förslagen i detta betänkande och godkänner att de bereds i förenklad ordning i enlighet med de principer som utskottet redovisat.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Motioner från allmänna motionstiden 2021/22

2021/22:289 av Markus Wiechel m.fl. (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att öka kunskapen kring veteranvården och veteraners behov och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillsätta en kommitté med uppgiften att samordna och förbättra mottagandet av veteraner och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillsätta en kommitté med syftet att effektivisera samordningen kring berörda instanser och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:449 av Hanna Gunnarsson m.fl. (V):

20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Försvarsmakten bör uppdras att återkomma med en plan för hur en jämn könsfördelning ska uppnås inom organisationens olika nivåer till senast 2040 och tillkännager detta för regeringen.
21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Försvarsmakten bör uppdras att genomföra en årlig jämställdhetskartläggning och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:450 av Hanna Gunnarsson m.fl. (V):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med en förändrad förordning om medinflytande för totalförsvarspliktiga i syfte att garantera Pliktrådets oberoende från Försvarsmakten och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:453 av Mia Sydow Mölleby m.fl. (V):

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör ta initiativ till en översyn av hela systemet med adjutanter som omfattar såväl finansiering som funktion och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:2531 av Roger Richthoff m.fl. (SD):

10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om satsningar på personal och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om rekryteringskampanjer och tillkännager detta för regeringen.

12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att samtliga män och kvinnor ska kunna kallas till mönstring och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att etablera nya rekryteringskontor och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om den framtida utvecklingen för GSS/K och GSS/T och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om officersutbildningen och tillkännager detta för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att etablera en ny militärhögskola och tillkännager detta för regeringen.
29. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om veteranfrågor och tillkännager detta för regeringen.
30. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om frivilligorganisationerna och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:2981 av Christian Carlsson (KD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över hur ett fristående svenskt veterancentrum kan inrättas och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3216 av Daniel Bäckström m.fl. (C):

19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om personalförsörjning vid stora kriser och civilt försvar och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3233 av Daniel Bäckström m.fl. (C):

11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en jämställd försvarsmakt är ett försvar för alla som bor i Sverige, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det långsiktiga målet för andelen värnpliktiga 2030 ska vara minst 40 procent kvinnor och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge förbanden större möjligheter att till Plikt- och prövningsverket önska jämställda grupper och underrepresenterat kön på vissa befattningar som ett sätt att få optimalt fungerande grupper utifrån förbandens egna behov och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förbanden bör ha en medinflytandeofficer som blir en länk mellan värnpliktiga och förbandschefen och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att alla förband och garrisoner bör inrätta en oberoende visselblåsarfunktion

- med ett oberoende utredningsstöd som ska användas när anmälningar om ovälkommet beteende inkommer, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att obligatoriska och standardiserade utbildningar om jämställdhet, värdegrund och medinflytande återkommande ska genomföras vid förbanden, för personal och värnpliktiga, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
 17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utbildning i jämställdhet, värdegrund och medinflytande ska ges återkommande under en värnpliktsperiod och tillkännager detta för regeringen.
 18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att försvarsmaktsledningen regelbundet följer upp och utvärderar förbanden på deras jämställdhets- och likabehandlingsarbete och tillkännager detta för regeringen.
 19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om meriterande karriärvägar inom Försvarsmakten och tillkännager detta för regeringen.
 20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att soldater som är kvinnor ska kunna genomföra övningar och strid med utrustning och skydd som inte hämmar deras rörelser och begränsar deras eller gruppens förmåga till strid och tillkännager detta för regeringen.
 21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utveckla stödet till militära och civila veteraner och tillkännager detta för regeringen.
 22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behov av kortsiktiga och långsiktiga åtgärder för att säkra personalförsörjningen inom Försvarsmakten och tillkännager detta för regeringen.
 23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det ska vara möjligt att anställa soldater på längre tid än i dag och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3384 av Allan Widman m.fl. (L):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Svenska Soldathemsförbundet bör få bidrag för det stöd som ges till värnpliktiga och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3641 av Pål Jonson m.fl. (M):

6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av att se över incitamenten för GSS/K och GSS/T och tillkännager detta för regeringen.

7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en översyn av hur värnpliktig personal kan bli mer tillgänglig, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över befattningskraven för den militära grundutbildningen och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en översyn av ersättningsnivåer för officersaspiranter och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av en utredning angående löneutfyllnad för reservofficerare och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av en översyn av behovet av en mer regelbunden kontroll av reservofficerare och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av en översyn av efterlevandeskyddet för personal inom räddningstjänst och polis samt militär personal och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av fler åtgärder för att underlätta rekrytering till hemvärnet och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av förstärkt och utvecklad kunskap och information om veteraner och tillkännager detta för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av en förbättrad och utbyggd veteranvård och tillkännager detta för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av att utveckla ett fristående centrum för veteraner och tillkännager detta för regeringen.
18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av en fortsatt satsning på veteranrelaterad forskning och tillkännager detta för regeringen.
19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av ett proaktivt jämställdhetsarbete och god organisationskultur inom Försvarsmakten och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3666 av Annie Lööf m.fl. (C):

119. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en jämställd försvarsmakt är ett försvar för alla som bor i Sverige, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
120. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det långsiktiga målet för andelen värnpliktiga 2030 ska vara 40 procent kvinnor och tillkännager detta för regeringen.

121. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge förbanden större möjligheter att till Plikt- och prövningsverket önska jämställda grupper och underrepresenterat kön på vissa befattningar som ett sätt att få optimalt fungerande grupper utifrån förbandens egna behov och tillkännager detta för regeringen.
122. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förbanden bör ha en medinflytandeofficer som blir en länk mellan värnpliktiga och förbandschefen och tillkännager detta för regeringen.
123. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att alla förband och garnisoner bör inrätta en oberoende visselblåsarfunktion med ett oberoende utredningsstöd som ska användas när anmälningar om ovälkommet beteende inkommer, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
124. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att obligatoriska och standardiserade utbildningar om jämställdhet, värdegrund och medinflytande återkommande ska genomföras vid förbanden, för personal och värnpliktiga, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
125. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utbildning i jämställdhet, värdegrund och medinflytande ska ges återkommande under en värnpliktsperiod och tillkännager detta för regeringen.
126. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att försvarsmaktsledningen regelbundet följer upp och utvärderar förbanden på deras jämställdhets- och likabehandlingsarbete och tillkännager detta för regeringen.
127. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om meriterande karriärvägar inom Försvarsmakten och tillkännager detta för regeringen.
128. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att soldater som är kvinnor ska kunna genomföra övningar och strid med utrustning och skydd som inte hämmar deras rörelser och begränsar deras eller gruppens förmåga till strid, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2021/22:3908 av Mikael Oscarsson m.fl. (KD):

15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om personalförsörjning och tillkännager detta för regeringen.
34. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om frivilligorganisationernas ställning och förutsättningar enligt motionens intentioner och tillkännager detta för regeringen.
36. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att inrätta ett fristående svenskt veterancentrum och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:4039 av Ulf Kristersson m.fl. (M):

9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av kompetent och användbar personal i försvaret och tillkännager detta för regeringen.